

50. YILINDA DÜNDEN BUGÜNE TMMOB ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI

İLK YILLAR (1954–1960)

Elk. Müh. Ahmet BECERİK

1. Giriş

Ülkemizde elektrik ve elektronik mühendislerinin TMMOB Yasası çerçevesinde belirlenmiş bir meslek örgütüne kavuşmalarına yönelik ilk adım, 18-22 Ekim 1954 tarihleri arasında toplanan TMMOB 1. Genel Kurulu'nda alınan Elektrik Mühendisleri Odası'nın kurulması kararı ile atılmıştır. Merkezi Ankara olmak üzere elektrik, muhabere, fizik ve radyo mühendislerini bünyesinde bulundurması hedeflenen Elektrik Mühendisleri Odası'nın kuruluşu ile görevli müteşebbis heyetin toplantı çağrısıyla, Ankara Kızılay Salonunda, 26 Aralık 1954 tarihinde 1. Genel Kurul gerçekleştirilmiştir.

Elektrik Mühendisleri Odası'nın Kurucu Kurul niteliği taşıyan 1. Genel Kurulu'nda yapılan seçimler sonucu TMMOB Yasasının gerektirdiği Oda Organları (İdare Heyeti, Haysiyet Divanı, Murakıplar Heyeti) seçimleri yapılarak yasal nitelikte çalışmalar başlatılmıştır. 29 Aralık 1954 tarihinde ilk toplantısını yapan EMO Yönetim Kurulu Odanın kuruluş sürecine büyük katkı koyan 1. sicil no'lu

üye Emin İplikçi'yi Yönetim Kurulu Başkanlığına getirerek görev dağılımını gerçekleştirmiştir. Elektrik mühendislerinin üye kaydedilmesi ve Oda Talimatnamesi (tüzüğü) hazırlık çalışmaları yönetim kurulunun birincil faaliyet alanı olmuştur.

1. Dönem içinde, 26 Mart 1955 tarihinde yeniden toplanan EMO Genel Kurulu'nda, Oda Tüzüğü görüşülerek kabul edilmiş ve yapılan seçimler sonucunda TMMOB 2. Genel Kurulu'na gidecek delegeler ve TMMOB organlarına EMO tarafından gösterilecek adaylar saptanmıştır.

4 Nisan 1955 tarihinde toplanan TMMOB 2. Genel Kurulu'nda diğer odalarla birlikte EMO'nun Tüzüğü onaylanmış ve aynı genel kurulda TMMOB'nin odalarla ilişkileri, Odalar üzerindeki yetkileri ve yaptırımları tartışma konusu olmuştur. Bu tartışmanın odak noktası 'odaların tüzel kişiliğinin olup olmaması' konusu olmuştur. 2. Genel Kurul'da '6235 sayılı yasa ile bunun taşıdığı anlam aracılığıyla odaların tüzel kişiliğe sahip olduğu' hakkında bir önerge oybirliğine yakın çoğunlukla kabul edilmiş ve Odaların TMMOB

.... Odası biçiminde unvan kullanmaları kabul edilmiştir. Bu tarih itibarıyla TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası 6235 sayılı yasanın gerektirdiği kuruluşa ilişkin bütün yasal ve yönetsel işlemlerini bitirmiştir.

2. EMO'nun Çalışmalarında İlk Yıllar

EMO'nun çalışmalarına başladığı ilk yıllarda, çalışma yeri mekanı temin edilmesi, üye kaydedilmesi ve giderlerin karşılanmasına yönelik sorunlar, ilk dönem yönetim kurullarının çözülmesi gerekli yoğun bir uğraşının içine girmesine neden olmuştur. İlk kuruluş sürecinde, çalışma yerinin sağlanması ve giderlerin karşılanmasında Etibank Genel Müdürlüğü'nün yakın ilgi ve desteğini görmüştür. Etibank, Enerji Etüd ve Tesis Şubesi'nin Ankara Ziya Gökalp Caddesi'nde bulunan binasında bedelsiz olarak büro donanımlı üç oda tahsis etmiş ve ayrıca önemli ölçüde bağışta bulunarak, ilk aylardaki maddi sorunların çözümünü de katkıda bulunmuştur.

EMO kuruluşunun ilk beş ayını Etibank'a ait binada geçirmiş, kuruluşundan itibaren olumlu bir ilişki sürdürdüğü Makina Mühendisleri

Odası ile ortak yer sağlanmasına yönelik girişimleri, Türk Yüksek Mühendisler Birliği'nin Ankara Yenışehir'de Atatürk Bulvarı üzerindeki binasının 4. katının birlikte kiralanması ile sonuçlanmış ve 1955 Yılı'nın Haziran Ayının ilk haftasında yerleşme bitirilmiştir. Öte yandan TMMOB'nin kuruluş sürecinde Bayındırlık Bakanlığı'na başvuruda bulunan elektrik mühendislerinin kurulan EMO'na üye kaydedilmesi, aidat toplanması ve katılımcılığı arttırmaya yönelik çalışmalar, ilk yıllardaki tüm yönetim kurullarının başta gelen görevleri olarak sayılmakta ve sürekli gündemde bulunmaktadır. İlk dönemde Odaya kayıt olan üyelerin %75'inin Ankara ve İstanbul'da çalışmakta buldukları ve ülke dağılımının oldukça dengesiz biçimde bulunduğu bilinmektedir. TMMOB tarafından EMO'ya bildirilen kaydedilmesi gereken 672 meslektaşımızın 11 kadın, 661 erkek olduğu, 407 ülke içi, 273 ülke dışı diploma sahibi olduğu, 444 kişinin üniversite, 229 kişinin diğer okul bitirmiş olduğu, 126 kişinin serbest, 546 kişinin memur bulunduğu, 296 kişinin bir, 225 kişinin iki, 71 kişinin ise ikiden çok yabancı dil bildiği kayıtlardan anlaşılmaktadır.

EMO'nun ilk yıllarında giderlerini karşılama ve TMMOB birlik aidatını ödemeye yönelik olarak üye aidatlarının toplanmasına ilişkin çalışmaları, her türlü ihtara rağmen aidatını ödemeyen üyelerin Onur Kuruluna sevk ve bu üyelerin tepkileri üzerine, EMO yöneticilerinin Oda yayınlarında, Yasadaki zorunlu üyelik maddesinin kalkması gerekliliği ve salt gönüllü üyelerin meslek örgütüne katılımına ilişkin görüşleri tartışmaya açtığını bilinmektedir. O dönemde yayınlanan

EMO ODA ORGANLARI (1954-1960) ÇİZELGESİ							
Y Ö N E T İ M K U R U L U	DÖNEM NO	1. DÖNEM	2. DÖNEM	3. DÖNEM	4. DÖNEM	5. DÖNEM	6. DÖNEM
	Genel Kurul Tarihi	26.12.1954	08.01.1956	13.01.1957	11-12 Ocak 1958	10.01.1959	13-17 Şubat 1960
	Başkan	Emin İplikçi	Emin İplikçi	Bülent Yaşargil Kemal Tan	Zeki Turgay	Zeki Turgay	Galip Baloğlu
	Yazman	Adnan Ünütürk İsmail Tiner	Galip Baloğlu Ali G. Mutdoğan	Ali G. Mutdoğan	Mehmet Erdemir	Mehmet Erdemir	Ayhan Çilingiroğlu
	Sayman	Fikri Suvar	Bülent Yaşargil	Niyazi Dağaşan	Naci Sandom	Suzi Örnekol	Naci Tuncer
	Üye	Tahsin Armay	Suzi Örnekol	Suzi Örnekol Seyfi Ankara	Abbas Alöç	Ali G. Mutdoğan	Teoman Baykal
	Üye	İhsan Mocan	Enver Özkal Necdet Açıanal	Galip Baloğlu	Rağıp Damar	Kemal Tan	Mehmet Erdemir
	Üye	Halit Tekeli	Necmi Tanyolaç	Turhan Onur	Ali G. Mutdoğan	Ayhan Çilingiroğlu	Abdullah Çavuşoğlu
Üye	İsmail Tiner	İsmail Tiner Münir Tanyeloğlu	Halit Tekeli	Zahit Toker	Abbas Alöç	Gültekin Türkoğlu	
Oda Denetleme Kurulu Üyeleri	İlhami Coşar Necdet Tanay Zeki Turgay	Tahsin Armay Ali Aytelkin Cemal Külahlı	İsmet Karel Hüseyin Özyayın Zeki Demirel Özkan Ener İrfan Süzek	ODK üyelerinin kimliği konusunda belgeye ulaşılamamıştır.	İsmail Sakarya Naci Sandom Tahsin Armay	Tahsin Armay İdris Yamantürk Kenan Ergen	
Oda Onur Kurulu Üyeleri (iki yıl için seçiliyor)	Adnan Baybörü Hasan Halet İskınar Muzaffer Eke		Adnan Ünütürk, İhsan Mocan, Necdet Açıanal, İlhami Coşar	Tahsin Armay, Abbas Alöç	Emin İplikçi, Celal Şermet, Behçet Karamanoğlu, Hüseyin Ekicioğlu, Fethi Mangoğlu		
TMMOB Y.K. EMO TEMSİLCİSİ	Fikri Suvar Emin İplikçi	Fikri Suvar	Fikri Suvar	Necmi Tanyolaç	Orhan Uygun	Emin İplikçi	

MARMARA	Bilecik (1) Bursa (9) Çanakkale (1) Edirne (1) İstanbul (237)	260
EGE	Afyon (1) Aydın (6) Denizli (2) Uşak (1) İzmir (31) Kütahya (2) Manisa (1)	44
KARADENİZ	Amasya (1) Bolu (1) Ordu (1) Samsun (2) Trabzon (3) Zonguldak (35)	43
İÇ ANADOLU	Ankara (269) Eskişehir (1) Kayseri (5) Konya (9) Sivas (5) Tokat (1)	290
AKDENİZ	Antalya (2) Hatay (2) İçel (1) Isparta (3) Adana (9)	17
DOĞU ANADOLU	Elazığ (1) Erzincan (1) Malatya (1)	3
GÜNEYDOĞU ANADOLU	Diyarbakır (1) Urfa (2)	3

bir başyazıda şöyle denilmekte; "...Bir dernek veya Birlik, kanun zoru ile bir araya gelen insan topluluğu olmayıp yalnız inanarak, isteyerek ve seyerek aynı amaca yönelmiş kişilerin gayretleri ile yaşar. Oysa EMO'nu yönetenler kanuni sorumluluklarının gereğini yerine getirebilmek için 250 kadar elektrik mühendisini icraya vermek zorunda kalmanın üzüntüsünü duymuşlardır. Meslek teşekkülüne katılmak isteyen katılmalı, istemeyen katılmamalıdır. Bu ise, kanunun bu yolda değişmesini gerektirir..."

Mesleki çalışmaların ve oda politikalarının esas olarak komisyon ve kurullarda biçimleneceği görüşünü kuruluşundan başlayarak benimseyen EMO'nun 1. dönemde ilk kurduğu komisyonlar, 'Atomun Sulh Yoluyla Kullanılması'na dair komisyon ile 'Neşriyat Encümeni'dir (üyeler: Dr. Müh. Şefik Altay, Yük. Müh. Mehmet Erdemir, Yük. Müh. Turgut Özal), EMO, üye kitlesi ile sıcak bağın kurulması bağlamında en etkin araç olarak gördüğü Oda'nın

yayın organı olması düşüncesini, 1955 Yılında yayımladığı 'BÜLTEN' yerine, Aralık 1956'dan başlayarak Elektrik Mühendisliği Mecmuası'nı yayımlamaya başlayarak gerçekleştirebilir ve ilk sayısında amacını şu şekilde açıklar. "Mesleğin inkişafı ve meslektaşlar arasında haberleşmeyi temin maksadıyla çıkarmayı tasarladığımız mecmua ile odanın kuruluş maksat ve gayelerinin tahakkuku için lüzumlu neşir yolunu açmış bulunuyoruz... Gerek zirai gerekse sınaî sahada, memleketimizin bu iki yönlü ve fakat birbirinin mütemmimi bulunan kalkınmasında elektrik mühendislerine düşen vazife küçümsemeyecek kadar büyüktür.

Her iki sahada elektrik mühendislerine düşen vazifenin, ilmin ışığı altında bilhakkın yapılabilmesi ise ancak fikirlerin çarpışmalarından meydana geleceği tabiidir. İşte elinizdeki mecmua bu icabın yerine getirileceği bir meydan olacak ve ayrıca meslektaş hak ve menfaatlerinin korunmasına, meslek haysiyet ve şerefının yükseltilmesine hizmet edecektir..."

Ülkemizin o dönemde önemli sorunlarından olan elektrikleştirme çalışmalarına; EMO kuruluşundan itibaren ülkemizin doğal kaynaklarına dayalı bir enerji politikası geliştirilmesi görüşünü öne sürmüş ayrıca 1959 yılında düzenlediği TEK'in kurulması konusundaki sempozyumda, elektrik enerjisinin üretilmesi ve dağıtılmasında tek bir kuruluşun kurulmasının her bakımdan yararlı olacağını ve köy elektrifikasyonu işlerinin de kurulacak bu kurumla yürütülmesini savunmuştur.

EMO'nun yönetim organlarının üyeleri o dönemde ülke elektrikleştirilmesinde çalışan kuruluşlar (Etibank, İller Bankası, DSİ, Belediye Elektrik İşletmeleri) ile PTT İşletmesinin önde gelen kişileri idi. Bu bağlamda EMO o günler için çok yeni bir meslek kuruluşu olmasına rağmen çeşitli kamu kurum ve kuruluşları ile ilişkiler geliştirmiş ve bu kurumlardan EMO'na iletilen mesleki ve teknik konularla ilgili sorunlara çözüm önerilerinde bulunmuştur.

60'LI YILLAR (1961-1966)

1. Giriş

Elektrik Mühendisleri Odası ve bağlı bulunduğu TMMOB'un kuruluş ve örgütlenme dönemi olarak kabul edebileceğimiz 1954-1965 yılları arasında elektrik mühendisleri, diğer mühendis ve mimarlarla birlikte "toplumun dar ve seçkin bir bölümünü" oluşturuyordu.

Toplumı yöneten, planlayan kesimler olmalarına yetecek teknik bilgi ve beceriye sahiptiler ve uzmanlık gereksinimi ile sunum buna uygun ortam oluşturuyordu. EMO'nun yönetim organlarında görev alanlar, ilgili kamu kurumlarında üst düzey yetkilileri ve çalışanlarıydı. Ülkeyi yöneten siyasal iktidar mensupları EMO toplantılarına sıklıkla katılıyor, görüşler alınıyor ve bunlar her düzeyde politikalarda yansiyabiliyordu. Hem üyelerin, hem de yöneticilerin sahip olduğu bu seçkinlik güç, örgütün "yukarıdan aşağıya" etkililiğini yaratmıştı.

6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar odaları birliği hakkındaki kanunun muvakkat I. nci maddesi gereğince doldurulacak beyanname

76

BEYANNAME VERENİN

İkâmet ettiği Vilâyet ve kaza	: Ankara
Adı ve soyadı	: Turgut Özal
Ana adı	: Hafize
Baba adı	: Mehmet
Doğum yeri	: Malatya
Doğum tarihi	: 13. Ekim - 1927
Tabiiyeti	: T.C
Mezun olduğu Fakülte veya okul	: İstanbul Teknik Üniversitesi
Mezuniyet tarihi	: Haziran 1950
Diploma tarih ve numarası	:
İhtisas şubesi	: Elektrik (Kuvvetli Akım)
Doktora yapmışsa, nerede ve hangi branşta doktor olduğu	:
Yabancı diller	: İngilizce, biraz Fransızca
Yapmakta olduğu iş	: Elektrik İşleri Etüt İdaresinde Elektrik proje şefi

Nafia Vekâletine

6235 sayılı kanunun muvakkat I. nci maddesi gereğince doldurduğum bu beyanname münderecatının doğruluğunu tasdik ve imza ederim.

2. 60'lı Yıllarda EMO Çalışmaları

27 Mayıs 1960 Hareketini, ülke için yeni bir açılım dönemi olması dileğiyle sevinçle karşılayan Elektrik Mühendisleri Odası yayımladığı bir bildiri ile görüşlerini şöyle açıklamaktadır. "27 Mayıs 1960 sabahı Türkiyemiz, hırslı politikacıların plansız, programsız, adaletsiz ve müsrif partizan idaresinden kurtulmuş, ümit ve sevinç verici yeni bir devire girmiştir. Memleketimizin ilim, ahlak ve programlı çalışmayı içine alan her sahasındaki yolsuzlukları ve huzursuzluğu yıllardan beri sabır ve nefretle takip eden kahraman Ordumuz, sonunda, cesur ve aydın basınımız ile gençliğimizin hayatları pahasına devam ettirdiği büyük mücadeleyi tamamlamış ve dünyada ilk defa olarak milletinin insan haklarına dayanan anayasasını ve ahlak temellerini silahı ile korumuş olmaktadır..." Öte yandan TMMOB ve EMO için, 27 Mayıs Devriminin ardından, kabul edilen 1961 Anayasası'nın getirdiği düzenlemeler büyük önem taşımaktadır. 1961 Anayasası'nın 122. Maddesi'nde "Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kanunla meydana getirilir ve organları kendileri tarafından ve kendi üyeleri arasından seçilir. İdare seçilmiş organları bir yargı mercii kararına dayanmaksızın geçici veya sürekli olarak görevinden uzaklaştırılmaz. Meslek Kuruluşlarının tüzükleri, yönetim ve işleyişleri demokratik esaslara aykırı olamaz." hükmü yer almaktaydı. Anayasa böylece TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası'nın demokratik seçimli işleyişini ve idareden özerk konumlanmasını güvence altına olan hükümler getirmiştir.

6235 sayılı TMMOB Yasası gereği; önce birliğin, ardından odaların ku-

rulması 1960 yıllarda yönetim ve uzmanlık konuları ile ilgili olarak TMMOB ile bağlı odaları arasında çeşitli tartışmaları ortaya çıkardı. 12 Nisan 1964 günü Elektrik, Gemi, İnşaat, Kimya, Maden, Makine Mühendisleri ve Mimarlar Odası bir bildiri yayımlayarak; TMMOB'nin gerek yapı, gerekse Odalara verilen görev ve yetkiler bakımından günün koşullarına uymadığı gerekçesiyle tüzel kişiliğe sahip müstakil Odaların kurulması amacıyla olduklarını açıkladılar. EMO, TMMOB yönetimi ile zorunlu durumlar dışında tüm ilişkilerini keserek 1965 yılından başlayarak TMMOB Genel Kurulu da içinde olmak üzere çalışmalarına katılmadı ve 6 mühendis odasının oluşturduğu Odalararası Yürütme Kurulu aracılığıyla ortak sorunlarını çözmeye çalıştı.

Elektrik Mühendisleri Sendikası Kuruldu

Sayın üyelerimizin bildiği gibi 657 sayılı Devlet Personel kanununun 36'ncı maddesi gereğince Devlet Personel Dairesi sınıf tüzüklerini Maliye Bakanlığının, ilgili kurumların ve Devlet Personel Sendikalarının veya meslek birliklerinin, federasyon veya konfederasyonlarının görüşlerini de alarak, Bakanlar Kuruluna sunmak üzere hazırlanmıştır. Ancak Dergimizde daha önce de açıkladığımız gibi Devlet Personel Dairesi'ne Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'ni, ne de bu Odalardan her hangibirini, sınıf tüzükleri konusunda görüşü alacak bir meslek birliği niteliğinde mütalâa etmemektedir.

Bu sorunu da çözümlenmek üzere, resmi sektörde çalışan Elektrik Y. Mühendisleri ve Mühendislerini kapsayan Elektrik Mühendisleri Sendikası kurulmuş bulunmaktadır.

Sendikamızın merkezi şimdilik odamızın işgal ettiği dairede bulunmakta olup adresi «İhlamur sokak 10/1 Yenışehir - ANKARA»dır. Ana tüzüğe göre Mayıs 1966 da yapılacak olan ilk Genel Kurul toplantısına kadar üye aylık aidatı 1.— TL. dir.

Resmi Sektörde çalışan Elektrik Mühendisi Meslektaşlarımızın bir an önce kaydolmak üzere desteklemeleri ve camia için en iyi kararları almak ve daimi organlarını seçmek üzere yapılacak bu ilk genel kurula katılmaları beklenmektedir.

Sendika'nın Ana Tüzüğü sizlere tam metin halinde gönderilmiştir. Kuruluşa başarılar dileriz.

GEÇİCİ YÖNETİM KURULU

EMO kuruluşundan başlayarak sürekli olarak genel kurullarda gündeme getirilen ve yönetim kurullarının çalışma programlarına bulunan meslektaşların bir araya getirilerek, elektrik mühendisliği ile ilgili teorik, teknik ve ekonomik konuları ve ülke sorunlarını görüşmek ve tartışmak için belli aralıklarla da düzenlemeyi düşündüğü teknik kongrelerin ilki, 21-23 Ocak 1963 günleri arasında Ankara'da toplanan

Birinci Elektrik Mühendisliği Teknik Kongresi ile gerçekleşir. Türkiye'de Televizyon ve TEK konulu iki panelin yanısıra kongre süresince teknik kitap sergisi de ilgiyle meslektaşlar tarafından izlenir. 1965 yılında yapılan 2. Teknik Kongreye ise devrin Başbakanı İsmet İnönü ve ilgili bakanlar katılır. Bu kongre süresince "Elektrik Makinaları Cihazları ve Malzemeleri Sergisi" düzenlenir.

EMO, ülkemizde yeni gelişmeye başlayan elektrik mühendisliği SMM hizmetlerine ilişkin olarak çeşitli Bakanlıklarla görüşmeler gerçekleştirilerek hizmetin nitelikli bir biçimde yapılabilmesi için çalışmalar başlatmış, Oda mesleki denetim uygulamasını yaygınlaştırmak amacıyla EMO Serbest Müşavirlik ve Mühendislik Yönetmeliği 1966 yılında yayımlanmıştır.

EMO'nun kuruluşundan bu yana kendi mülkü olan bir mekana kavuşmasına yönelik olarak yönetim kurullarının dikkatli bir biçimde uyguladığı mali politika sonucu, Sıhhiye İhlamur Sokak No:14'de, şu anda da kullanılan EMO Genel Merkezi, 1964 yılında 220.000.-TL bedelle satın alınmış ve 1965 yılında 11. Genel Kurul ile birlikte hizmete açılmıştır.

EMO Kayıtlı Üye Sayısı (1962 Yılı)	
Mühendis	411
Yüksek Mühendis	191
Y. Müh. (Elektromekanik)	57
Y. Müh. (Kuvvetli Akım)	338
Y. Müh. (Zayıf Akım)	111
Y. Müh. (Muhabere)	52
Y. Müh. (Hidroelektrik)	3
Y. Müh. (Elektroteknik)	10
Y. Müh. (Elektronik)	24
Y. Müh. (Meteoroloji)	4
Y. Müh. (Trafik Kontrol)	1
Y. Müh. (Fizik)	10
TOPLAM	1212

EMO ODA ORGANLARI (1961-1966) ÇİZELGESİ							
Y Ö N E T İ M K U R U L U	DÖNEM NO	7. DÖNEM	8. DÖNEM	9. DÖNEM	10. DÖNEM	11. DÖNEM	12. DÖNEM
	Genel Kurul Tarihi	11-12 Şubat 1961	10-11 Şubat 1962	16 Şubat 1963	20-23 Şubat 1964	27-28 Şubat 1965	5-6 Şubat 1966
	Başkan	Galip Baloğlu	Necdet Tanay	Necdet Tanay	Necdet Tanay	Necdet Tanay	Munır Tanyeloğlu
	Başkan Yrd.	Ayhan Erkan	Hacim Kamoy	Hacim Kamoy Cihat Erez	Ayhan Erkan	Suzi Örnekol	Mustafa Erener
	Yazman	Teoman Baykal	Ayhan Erkan	Ayhan Erkan	Adnan Dinçel	Adnan Dinçel	Behçet Yucel
	Sayman	Gültekin Türkoğlu	Mukrem Erkin	Mukrem Erkin Adnan Dinçel	Niyazi Dağışan	M. Ali Ünsal	Aslan Korkmaz
	Üye	Hakkı Oranç	Hakkı Oranç	A. Galip Mutdoğan	M. Ali Ünsal	Newvar Sunnetçioğlu	Mesut Demirkol Huseyin Pekin
	Üye	Vakıf Acunsal	Teoman Baykal	Adnan Dinçel Fikret Öncel	Hikmet Altınköprü	Hikmet Altınköprü	Bekir Garibağaoğlu
	Üye	Tevfik Duru	Nezihe Güçeri	Güney Gönenc	Erdoğan Demiryurek	Sunahi Cav	Toğan Zeren
	Oda Denetleme Kurulu Üyeleri	Tahsin Armay Zahit Tokar Bekir Garibağaoğlu	Tahsin Armay Zahit Tokar M. Ali Ünsal	Tahsin Armay Zahit Tokar M. Ali Ünsal	Tahsin Armay Zahit Tokar Mumtaz Kızıyallı	Tahsin Armay Ayhan Firat Macit Önganer	Tahsin Armay Zahit Tokar Ayhan Firat
Oda Onur Kurulu Üyeleri (iki yıl için seçilir)	Necdet Tanay, Fethi Manguoğlu, Fadil Saroğlu, Kenan Ergen Nurettin Tunayvelli	Kemal Tan, Nurettin Üzrel, Emin İplikçi, Kenan Kul, İsmet Karal	Necmi Özgür, A. Galip Mutdoğan, Emin İplikçi, İrfan Suzek İsmet Karal				
TMMOB YK EMO Temsilcisi	Naci Tuncer	Enver Özal	A. Galip Mutdoğan	Niyazi Dağışan	—	—	

50. YILINDA DÜNDEN BUGÜNE TMMOB ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI

KİTLESELLEŞME YILLARI (1967–1972)

Elk. Müh. Ahmet BECERİK

1. Giriş

Ülkemizde 1960'lı yılların ortalarında özel yüksek okullarla birlikte başlayan mühendis mimar sayısındaki büyümenin yanında yaşanan ekonomik gelişmeler sonucu, istihdam hacminin daralması da mühendis kitlesi üzerinde sayısal artış kadar etkili olmuştur. Bu yıllarda hem mesleki uygulamaların hem de eğitimin sığlaşması faaliyet türü olarak mühendisliğe atfedilen seçkinciliği aşındırmış; mühendislik-mimarlık hızla kitle mesleği olma yolunda yaygınlaşmıştır. Gerileyen toplumsal prestijleri mühendis ve mimarların 70'li yıllara gelirken ekonomik düzeylerini de belirlemiş, "kaybedenler" arasına girmişlerdir. Bu koşullarda artan toplumsal hareketlilik, toplumun çeşitli kesimlerinde yaşanan hızlı siyasallaşma TMMOB'ni etkilemiştir.

2. EMO Çalışmaları (1967-1972)

1960'lı yılların ikinci yarısında ülkemizi ve meslektaşlarımızı yakından ilgilendiren çok önemli olaylar gelişiyor, EMO yönetimlerinde bulunanlar bu gelişmeleri izlemekte, yorumlamakta ve tavır göstermekte büyük zorluk çekiyor-

du. Serbest çalışanlardan, kamu kesiminde çalışanlara kadar çok farklı nitelikteki kişileri barındıran EMO'nun yönetim kurullarında devletin üst kademe bürokratları ve özel sektör temsilcileri bulunuyor, Odanın üyelerinin büyük çoğunluğunu ise kamu kesiminde zor koşullar altında çalışan mühendisler oluşturuyordu. EMO yönetimine egemen anlayış, genel kurullarda artık dile getirilmeye başlanan eleştirilere yönelik olarak, yayımladığı Çalışma Raporunda (1969) görüşlerini şöyle açıklamaktadır. *"İlk yılların teşkilatlanma heyecanı içersinde odaların hakiki görev ve yetkilerinin neler olduğu gözden kaçmış ve odalar adeta her işle uğraşır ve her şeye muktedir bir kuruluş olarak kabul edilmişlerdir. Oysa Anayasamızın 122'nci maddesinde hukuki dayanağını bulan meslek teşekküllerinin yapacakları kamu görevlerinin anlam ve kapsamı belirlidir. Meslek teşekküllerinin asıl fonksiyonları bir taraftan mesleki faaliyetleri korumak diğer taraftan da meslek mensupları arasında ki düzen ve disiplini sağlamaktır. Diğer bir deyişle odalarımız mesleki hizmet gören ve bu hizmetin gerektireceği etüt ve çalışmalarda bulunan teşekküllerdir. Bu nedenle*

*odalarımızın çalışmalarındaki ağırlık mesleki faaliyetlere dönük olmalıdır." 1970 yılına gelindiğinde, dar bir çerçeve içinde kalarak sadece meslek sorunları ile ilgilenen ve bu tutumun doğru politika olduğunu savunan oda yönetimine egemen gruba karşı, "Elektrik Mühendisleri salt meslekle ilgili sorunlarla değil, bu sorunları doğuran yurt sorunları ile de ilgilenmelidir" görüşünü savunan devrimci/demokrat mühendislerin oluşturduğu grup, 14-15 Şubat 1970 günlerinde yapılan EMO 16. Genel Kurulu'nda seçimleri kazandı. EMO'nun devrimci nitelikte ilk yönetim kurulunu oluşturan kadro, Odanın güçlü örgüt niteliğine kavuşabilmesi için açıkladığı bildiride şunları söylemektedir. *"Sorunlarımızın ancak ve ancak üyelerimizin bir örgüt etrafında yaratacağı beraberliğin verdiği kuvvetle cesur ve enerjik yöneticilerin çabaları birleştiği zaman çözüme ulaşacağına inanıyoruz. EMO'nun bir mühendisler örgütü olması sebebiyle mücadele gücünü tüm elektrik mühendislerinden almasını arzu ediyoruz. Kişisel bağlantılar, devlet ricalı ile çeşitli görüşmeler ancak bu mücadele ilkesi içinde değerlendirilebilir. Yani bizim sorunlarımızı çok ta-**

nınmış, çok geniş çevresi olan, saygıdeğer şu veya bu kişinin kişisel nüfuzunu kullanarak çözebilmesi olası değildir. Bu şimdiki kadar hep böyle olmuştur ve geriye baktığımızda gördüğümüz hep bu olgudan başka bir şey değildir.”

Bu yıllarda gerçekleştirilen önemli çalışmalardan biri özel yüksek okullar konusundadır. EMO, bu okulların montajcı geri sanayiinin bir gereği olarak ortaya çıktığını, yetersiz eğitim vermesinin yanında Devlet Üniversite ve Yüksek Okullarının çalışmalarını baltadığını, öğretim üyesi sorunu ortaya çıkardığı ve bu sorunun devlet üniversitelerini etkilediğini açıklayarak tek çözümün devletleştirme olacağını belirtmiştir. Devletleştirmeden amaç, bu okulların kapatılması ve yeniden açılmasının önlenmesi ile bu okulların öğrencilerinin eğitimlerinin tüm olanaklar kullanılarak devlet

üniversitelerinde sürdürülmesidir. Genel eğitim sorununun bir parçası olan özel yüksek okullar konusunda asgari bir çözüm önerisi o yıllarda Odamızca böyle dile getirilmiş ve okullar Anayasa Mahkemesi kararıyla devletleştirilinceye değin mezunları 15. Genel Kurul Kararı gereğince EMO'ya üye kaydedilmemiştir.

1970 yılının 20 Mayıs'ında, 1958 yılından beri 4/10195 Sayılı Kararname esaslarına dayalı olarak ücret alan kamu çalışanı mühendislerinin 657 Sayılı Devlet Personel Yasası kapsamına alınması üzerine EMO, bu yasanın karşısında tüm teknik eleman kuruluşları ile ortak biçimde çalışmalar sürdürmüş ve o dönemdeki kamu teknik elemanlarının sendikası "TEKSEN"nin yürüttüğü forumlarda teknik elemanların üretimdeki yeri belirlenerek "devlet memuru" statüsünün teknik elemanlara uygun olmadığı açıklanmış ve bunların bir sonucu olarak biri iki gün, diğeri bir günlük olmak üzere üç günlük iş bırakma eylemi gerçekleştirilmiştir.

1971 yılında düzenlenen 17. Genel Kurul'da, bir yıldır Oda yönetimine egemen olan devrimci/demokrat mühendisler grubuna karşı, mesleki çalışmalarda yeteri kadar etkin olamamak ve tabanın somut taleplerinin çok ötesinde siyasal yazılar yayınlamak savını öne süren kimi sağcı ve sosyal demokrat üyelerin ortak bir liste ile güç birliği yapması üzerine yaşanan olaylı bir genel kuruldan sonra, mahkeme kararı ile oda yönetimi dörde üç bir çoğunlukla devrimci/ demokrat mühendisler tarafından kazanılmış, Oda yönetimine karşı grupların çabaları sonucu Oda'ya mahkemece tedbir konulması ve yönetim kurulundan dört kişinin Ceza Yasasının 141. ve 142. maddelerine muhalefetten tutuklanması nedeniyle çalışmalar 6 ay aksamış ve bu dönemin 6 aya sığdırılması zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Öte

yandan 12 Mart 1971 Muhtırası döneminde kurulan 'partiler üstü hükümetin' yapmak istediği Anayasa değişiklikleri sırasında, devrin başbakanının demokratik görünme çabası içerisinde konunun kamuoyunda tartışılmasını istemesi üzerine EMO, o günün koşullarında böyle bir tartışmanın gerçekten yapılacağına inanmadığını, söz konusu değişikliklerin önceden belirlenmiş olduğuna ve tavrın göstermelik niteliğine değinerek ortaya koymuş ve demokratik hak ve özgürlüklerin özünü zedeleyecek nitelikteki Anayasa değişikliklerinin karşısında olmayı yurtseverlik gereği saydığını açıklamıştır.

1972 yılında Odamızın katıldığı ve sürdürdüğü çalışmalara gelince; teknik elemanların ekonomik sorunları üzerinde durulmuş, TMMOB'nin gerçek niteliğine kavuşması için Odalararası ortak çalışmalar sürdürülmüş, ülkemizde üretilen malların kalite kontrollerini yapan ve standartları hazırlayan Türk Standartlar Enstitüsü'nün sürdürdüğü keyfi yönetimine ve yapılan yolsuzluklara karşı büyük bir kampanya açılarak bu kuruluşun ve yöneticilerinin gerçek yüzü kamuoyuna açıklanmış, kaliteli malzeme üretim ve kullanımını özendirme ve dolaylı olarak tüketiciyi korumak amacıyla ülkemizde üretilen elektrik ve elektronik araç ve gereçlerine EMO KALİTE BELGESİ verme işlemleri uygulanmasını yaygınlaştırmıştır.

Teknik Personel Sendikası (TEKSEN) Kuruldu

4/10195 sayılı kararnama demokratik haklarını korumaktadır; bu kararnamaya göre çalışanlar sosyal güvencilerden yoksundur, hakların savunulmasına olanak bırakmayan bir statü içinde çalışmaktadır. Bu statü bu gerekliliklerle en güncel durumda da fazla ortaya çıktı. Bu kararnamenin uygulanması da ayrı olduğu hükümler tarafından keskinlikle ortaya kondu.

Bir ne işi ne memur statüsünde aynı bu kurumun iş ve işleri kararnamaya karşı çıkmanın tek ve en etkili yolu bir sendika içinde birleşmektir. Kararnamayı itiraz etmediği fakat istemiyorsa Anayasa içinde bir çözüm olan bu sendikaya 12 Şubat 1970 günü gereğiyle ve İstanbul'da eğitim odaları ışığında bir Teknik Personel Sendikası (TEKSEN) kuruldu.

Anayasanın kamu hizmetinde çalışanlara sendika kurma hakkını veren 46. maddesine ve Anayasanın mahkemelerin bu hakların kullanılmasına yolunu gösteren 19 Ekim 1968 tarih ve 1968 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan kararnama dayanak kurulu TEKSEN'in yöneticileri şu arkadaşlarımızdır:

Genel Başkan :
Y. Mimar Niyazi Duranoğlu
Genel Sekreter :
Elektrik Y. Müh. Engin Güneş
Genel Mali Sekreter :
İnşaat Y. Müh. Orhan Terzioğlu
Yöneticiler :
Fevzi Şolt, Makina Mühendisi;
İker Akar, İnşaat Mühendisi;
Tamer Toksarı, İnşaat Mühendisi;
Şevket Aghollu, Tokalkar;
Yılmaz Omsur, Elektrik Y. Müh.;
İsmail Ünal, İnşaat Y. Mühendisi;
Selim Oksal, İnşaat Y. Müh.

TEKSEN'e haklı demokratik ve devrimci çalışmalarında başarılar dileriz.

4/10195 Kuznetedeleri!
Sosyal güvencileri sağlayacak hiçbir hukuki dayanağı olmadığı gerek hükümler, gerekse yargı organları tarafından delillere belirtildi mi?
İçti misin? yok!
Oturduğun sandalyede söz sahibi misin? yok!
İş güvenciliğin? yok!
Emeklilik güvenciliğin? yok!
İş kazalarına karşı güvenciliğin? yok!
Yok! yok! yok!
Pekâlâ, sen vatandaş değil misin?
Sen; tapık büyük halk çoğunluğu gibi bugünkü boruk düzenin doğal bir sonucu.
Şurasını iyi bilelim ki bu düzende ancak ve ancak sendikali eylemle hak alınabilir. Yalnızca hatırla gününle değil!

4/10195 Kuznetedeleri!
Teknik Personel Sendikası (TEKSEN) seni işçi sınıflarından ayrıntılarla savayacak ve bu «Yok» ları «VAR» etmek için kuruldu.
Hak alabilmek için güçlü olmak, güçlü olabilmek için de birleşmek gerektir...

SENDİKANA ÜYE OL
SENDİKANA ÜYE BUL

TEKSEN

ADRES : TEKSEN Teknik Personel Sendikası
Halaşkarğazi Caddesi No : 35/1 Harbiye - İstanbul
(Her türlü bilgi Elektrik Mühendisleri Odası'ndan elde edilebilir)

Elektrik Mühendisliği 180 - 180